

Straža v viharju

Izhaja vsak četrtek • Posamezna številka stane Din 1.50
Celoletna naročnina Din 40.— • Čekovni račun: „Straža v viharju“, Ljubljana, št. 16.790

Izdaja: Konzorcij „Straže v viharju“ (A. Tepež) • Urejuje: J. Natek
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Kolodvorska 23 • Tisk Jugoslov. tiskarne (J. Kramarič)

Ljubljana, 6. junija 1940

Leto VI — Številka 35

S to številko zaključujemo redno izdajo lista za šolsko leto 1939/40.

Vljudno Vas prosimo, poravnajte zaostalo naročnino.

MOLIMO BRATJE

V sv. pismu beremo besede, da so »otroci tega sveta, modrejši od otrok luči«. Neprestano nas begajo te čudne besede. Saj je vendar sv. Duh sedež modrosti. In otroci luči so vendar otroci sv. Duha.

V gornjih besedah sv. pismo pač misli na drugačno modrost, na »modrost« v navednicah, ki jo v navedenem govoru običajno imenujemo premetenost, zvitost, spretnost in podobno. Gre torej za kompleks naravnih lastnosti, ki naj si jih njihov srečni posestnik v življenjskem boju do kraja izuri, in sicer tako, da ga pri tem krščanske zapovedi ljubezni do Boga in do bližnjega ter običaji krščanske omike kot obzirnost do sočloveka in podobno ne bodo prav nič ovirale.

Ako to naravno »modrost« v tej nebrzdani obliki umevamo, potem ima prav sv. pismo, ko pravi, da so »otroci tega sveta, otroci teme, modrejši od otrok luči«.

Katoliški človek, ki ga v izvrševanju njegove naravne »modrosti« omejujejo moralni zakoni in kreposti krščanske omike, pa kljub temu ni obsojen na neko fatalno »manj sposobnost« v praktičnem življenju. Katoliški človek in narod ima nasprotno vse drugačna sredstva, ki si jih lahko napravi za oporo svojim naravnim talentom. Katoliški človek ima vrsto nadnaravnih pripomočkov vere, od katerih nudi človeku vsak neprimerno učinkovitejšo oporo njegovim naravnim lastnostim, kot vsa razbrzdana sproščenost strasti in instinktov — mimo in preko moralnega reda, vere in običajev omike.

Toda dvoje je pri tem neobhodno potrebno:

da se katoliški človek res poslužuje nadnaravnih pripomočkov, ki mu jih nudi resnično življenje iz vere in zaupno življenje s Cerkvijo;

da praktičen katoličan ne ostane na stopnji preproste kontemplativnosti, se pa tudi ne izgublja na nepregledni ploskvi samega doživljanja, temveč da v izvrševanju svojega praktičnega poslanstva v narodu, poklicu, organizaciji, umetnosti, znanosti, javnem življenju uporabi vse svoje naravne sposobnosti,

jih najprej spozna, nato pa umno razvija in spopolnjuje:

Ako bo katoliški človek živel in deloval v obeh nakazanih smereh, v nadnaravni in naravni, potem bo božja nadnarava sproti posvečevala njegovo človeško naravo in mu nenehoma prilivala tiste čudovite vseobvladajoče sile, ki je prevzela apostole, ko so babilonski množici v Jeruzalemu govorili v vseh jezikih takrat znane sveta, tiste nedoumne sile, ki so v pravem trenutku dale Franciji Ivano Orleansko in toliko narodnih herojev drugim narodom.

In potem otroci teme ne bodo več modrejši od otrok luči, ampak bo vsak po naravi obdarjen otrok luči dvakrat močnejši od otroka teme, ki mu manjka ta oživljajoča zveza človeške narave z božjo nadnaravo.

Te misli nam silijo v pero, ko sredi najbolj usodnih dni v zgodovini moderne Evrope zaključujemo šesti letnik »Straže v viharju«, glasnika katoliške študirajoče in izobražene mladine malega slovenskega naroda.

V svetu smo pred izbruhom te vojne bili priče največjih vseh zmot, najpodlejših vseh množičnih hudobij, najneumnejših vseh družabnih norosti: razvezani liberalizem s svojo umišljeno »demokracijo«

In prišla je vojna kot neizbežni obračun teh največjih anomalij dvatisočletne krščanske zgodovine in kazen božja nad javno Evropo, ki jo je v miselni kulturi že Descartes odtrgal od Boga.

Doma pa smo dvajset let gledali borne odseve te evropske ponorelosti in zmešnjave. Pustili smo razkristjaniti in raznaroditi naše šolstvo, »zliberalizirati« in zopet stiranizirati našo prvo zakonodajo in upravo, izroditi našo komaj vzcveto književnost, eksploatirati tujemu kapitalu našo majhno rodno grudo, zvoditi v marksistično lužo naše mlado delavstvo,

tiskati in brati vsak žurnalistični izrodek teh poneumljenih in razkrajajočih razmer.

Danes vse moli: molijo vladarji, in sicer na glas, molijo predsedniki, ministri (ti slednji zaenkrat še bolj potihem) in generali, molijo ljudske množice, celo po velikih mestih. Je namreč strašna vojna, ki naj »odloči za prihodnjih tisoč let« — kot menijo. Še včeraj pa so ti isti oblastniki oholo vladali in te iste množice brezbrizno živele, kakor da je Bog strašno daleč in jih ne more doseči.

Da, v vseh velikih usodnih trenutkih zgodovine se izvrši pravi vsesplošni potres v plasteh človeškega mišljenja, čustvovanja, dejanja. In takrat preko noči zopet spoznajo Boga vojnih trum, vsemočnega vladarja, pravičnega sodnika, prijatelja vsakega naroda. Samo s to razliko, da so včasih zadoštovali manjši potresi, da so človeške stvari zopet padle na njihova prava mesta. Ta zadnji stoletni javni in zasebni odpad moderne Evrope od Boga pa je bil tako razsežen in v svojih posledicah strašen, da je moral nastati ta nedogledni potres, ki o njem vemo, kje se je sprožil, a ne vemo, kje se bo umiril.

Da, molimo! Pa molimo predvsem tudi za to, da bodo takrat, ko se bodo na morjih strahotne sodobnosti viharji zopet polegali, otroci luči modrejši od otrok teme, da Evropa in z njo ves kulturni svet ne bo ponovil odpada, za katerega v teh dneh dajemo tako trpljenja poln odgovor za vsa pretekla evropska stoletja.

Molimo, bratje!

Uredništvo poroča!

S pričujočo 35. številko zaključujemo šesti letnik Straže v viharju. Zahvaljujemo se vsem cenjenim sodelavcem, prijateljem in naročnikom, ki so nas pri delu podpirali. Prosimo jih, da nam ostanejo zvesti tudi prihodnje leto.

Naslednja številka »Straže v viharju« izide meseca septembra.

Akademski dom sv. Cirila, Streliška ul. 12, ima prostora za 50 akademikov. Sobe imajo po dve ali tri postelje. V Domu je kapela, v kateri se opravlja vsak dan sv. maša. Na razpolago so kopalnice, poleti tudi veranda za sončenje. Stanarina znaša mesečno 100 do 140 din. Prošnje za sprejem je poslati čimprej vodstvu Cirilovega doma, Streliška ulica 12.

Nedeljske misli

Doba, s katero je začel novi vek evropske zgodovine, se prav s posrečenim poimenovanjem imenuje humanizem. Mi bi ga celo upravičeno imenovali čisti humanizem. V ospredje vsega človeškega mišljenja in dela je stopil človek. Vse kulturno in civilizatorno delo na svetu se je podredilo samo človeku. To miselnost ni bilo lahko uveljaviti. Saj jo je bilo treba dosledno graditi v idejah, navedbah in delovanju narodov, ki so bili poprej vzgojeni in vojeni po drugačnih smernicah, ki so človeka podrejale Bogu in ga izročale vodstvu Cerkev. Ves novi vek je postopoma hodil za idealom čistega humanizma. Morda smo na koncu usodepolne poti. Gotovo je, da daleč do konca več biti ne more. S samo človeškega stališča se novi vek res lahko imenuje humanizem. Z verskega stališča pa prav tako lahko rečemo, da je odpad od Boga. Z npravnega stališča bi rekli, da je samo posebna oblika upora zavrženih angelov, ki nosi na svojem praporu geslo: Non serviam! Značilno je, da se v delih kulturnih in filozofskih zgodovinarjev zadnjega časa čisto ponavljajo vse tri oznake.

Cerkev je v teku novega veka imela različne naloge. Ko je videla, da je zavržena in odklonjena kot učiteljica, je začela nastopati kot opominjevalka in kot napovedovalka pogubonosnih posledic prav za človeka, ki izpoveduje tak humanizem. Svarila pa so bila govorjena gluhim ušesom. Ni jih slišala velika množica inteligence, prav tako ne imoviti in tudi ne predstavniki oblasti. Prav to so pa tri plasti v človeški družbi, ki najbolj odločilno oblikujejo javno življenje. Zato se je javno življenje razkristjanilo.

Danes bi Cerkev lahko nastopala kot tožiteljica. Lahko bi rekla narodom: To, kar ste sejali, zdaj žanjete. Čemu ste žalostni svoje žetve?

Toda Cerkev ve, da je v razkristjanjenem javnem življenju skritih še vse polno božjih prijateljev, ki so po sili morali biti tihi zasebniki. Nanje bo prišla vrsta, ko bo humanizem dokončno odpovedal. Veliko in težko delo jih čaka. Zato pa jih mi že zdaj podpirajmo z molitvijo. Besedilo nam polaga na usta nedeljska cerkvena molitev: »Daj, Gospod, naj se tek sveta po tvoji ureditvi za nas mirno uravna in tvoja Cerkev naj ti služi v nemotenem veselju...«

Julija vsi v Ptuj!

Bohinjski teden

(Zbornik predavanj Akademskega kulturno socialnega tedna SKAD Zarje v letu 1939.)

Ponovno smo že omenili to knjigo in se danes spet povračamo k njej. Beremo o knjigi ozir. o Bohinjskem tednu te in one ocene, ki bolj kratko, pavšalno in s splošno pohvalo govorijo o njej. Naša naloga je nekoliko drugačna. Publikacije, ki doprinašajo te ocene, so namenjene širšim krogom ljudstva ali izobraženstva in se zato ne pečajo s podrobno analizo. Ako naše glasilo bolj podrobno razlikuje in motri predavanja v Bohinju in loči dobra predavanja od drugih, ki jih ne moremo odobravati brez pridržka, je to umljivo, ker je naše glasilo namenjeno predvsem dijaštvu in se peča podrobno z različnimi strujami, ideologijami v dijaških vrstah.

Predavanja v Bohinju so bila namenjena predvsem mladim ljudem, dijakom, dijakinjam srednjih šol in univerze, mladim inteligentom in učiteljicam.

Kakor so nekatera predavanja bila jasna in umljiva in načelno osvojevalna za mladino in zato zelo primerna, tako so nekatera druga predavanja bila manj pozitivna, bolj problematična kot osvojevalna in manj konstruktivna. Taka predavanja bi pač bila po vsem slogu in tudi ideologiji spadala bolj pred znanstven forum starejše generacije, ki obravnava medsebojno problematiko, kot pred mladino, ki se zbira na počitniškem taboru in je ob tej priliki še manj kot drugod razpoložena slediti subtilnim izvajanjem o osebnosti, svobodi itd. Dvomimo, da bi nekatera predavanja mogla utrditi udeležence v zavesti katoliške skupnosti. Pogrešamo pri teh predavanjih nekoliko tudi optimistično toploto, iz razodetja izvirajočo stran problema osebnosti.

Iz nekaterih predavanj odmeva zagrenjenost in trpka kritika.

Čeprav bi bilo oboje upravičeno, je za javljanje takih čustev skupni dijaški tabor neprimeren. Mladina le prerada prisluhne takim glasovom starejše generacije, ker najde v tem opravičenje za razne nezaželene smeri.

Slovenski problem je stal v ospredju tedna. Ne zdi se nam primerno poudarjati slovenstvo kot vrhovni kriterij našega udejstvovanja in »mahničevstvo« označevati kot enostransko integralno strujo katolicizma, ki istoveti katolicizem z narodnostjo. Saj je tu nevarnost, da zaidemo v skrajnost, ki je brezdvomno nevarna, da bi ti in oni hoteli preko katoliških načel gojiti to narodno skupnost dosledno in stalno v objemu s protikrščanskimi strujami liberalizma, komunizma itd.

France Koblar: Oseba in kultura

Govornik točno razlikuje med kulturo (omiko) in civilizacijo (oliko).

Pojmovanje se krije precej z znano razliko med kulturo osebe in srca in kulturo hladnega intelekta.

Predvsem poudarja, da je današnja civilizacija nastopila v podobah skupinske avtoritarnosti, kjer stopa oseba v ozadje in kjer vo-

ditelj tako rekoč predpisuje šablone izenačenja družabne kulture, kar jemlje posamezniku pravo svobodnost in uničuje npravno osebno udejstvovanje. Ta smer je osebi sovražna in kulturni tvornosti nevarna, ker naj vse osebne vrednote zginjajo. Pravo bistvo omike pa je, da jo človek osebno dojame, medtem ko je moderna kultura kolektivna brez tvorne osebnosti. Tej kulturi se zdi svetoba do stranke in skupine bolj važna kot npravno svobodno udejstvovanje osebnosti. Zato pa tudi propada prava kultura. Da jo rešimo, moramo imeti vero v osebo, vero, da si vsak dober človek prizadeva za svoje odrešenje in da se zdržimo prenašlih ali krivičnih sodb, posebno glede javnih delavcev. Zato je treba strpnosti, ki pa ni isto kot mlačnost ali boječnost.

Javnemu delavcu moramo pustiti svobodo, večkrat mu krščanska okolica takoj podtika nekrščanstvo, tako da je oseba brez varstva.

Slovenci kot katoličani smo si bili večkrat navzkriž s svetno omiko in polagali večna merila na nepravi kraj. Večkrat smo slabo razumeli bistvo omike in človečnosti. Sodba je tembolj nevarna in krivična, kadar si skuša dobiti veljavo skupinske povezanosti in skupina hoče premagati posamezno osebo.

Načela, ki jih govornik izraža, so kot načela dobra; tudi vera v osebo je potrebna; možno pa je, da oseba kljub najboljši volji in resnemu prizadevanju za svojo odrešenje zaide v kako zmoto. Gotovo mora biti dovoljeno izreči v takih primerih stvarno kritiko, seveda brez hotenega nezaupanja, saj se s tem javnemu delavcu še ne krati njegova čast.

Nadalje je treba opomniti, da v naših prilikah dijaki poslušalci nehote mislijo na kako določeno skupino, ki bi bila zakrivila, kar gospod govornik graja. Zato bi dvomili, da spadajo ta zadnja izvajanja referata v okvir Bohinjskega tedna.

Dr. Stanko Gogala: Vzgoja k svobodi

Danes najdemo dva načina vzgoje. Eni poudarjajo predvsem to, kar je dogmatično in dokončno formulirano in hočejo oblikovati mladino na temeljih dokončnih spoznanj. Imajo velik strah pred novim in neznanim: iz tega nastajajo statični in disciplinirani ljudje.

Drugi priznavajo vrednost takih spoznanj, a poudarjajo tudi potrebo, vzgajati mladino za življenjske dolžnosti v novih razmerah. Prvi vzgajajo tip učenca, drugi tip razgibanega, polnega človeka, ki se prilagodi potrebam časa in ki tvega tudi nova iskanja. To je vzgajanje k svobodi, ki hoče ustvariti samostojnega, notranje svobodnega človeka. Taka vzgoja sloni na veri v spoznavno sposobnost in poštenost človeka. Kdor tega zaupanja nima, zahteva disciplino in vzgaja le sprejemalce in ohranjevalce važnih, a življenjsko nerazgibanih spoznanj.

Za vzgojo k svobodnosti je upor proti avtoritarnosti drugi temelj, to je proti sistemu, po katerem bi na vseh področjih udejstvovanja odločali le nekateri ali celo posamezniki, ki mogoče kot kulturni ljudje sploh nič ne pomenijo, torej upor proti voditeljstvu.

Tretji temelj za tako vzgojo naj bo vzbujanje čuta pri posameznih, da more iz svojega osebnega spoznanja in doživljanja kaj dodati k sprejetim spoznanjem, drugače bi izročena ideologija ne bila produktivna, ampak samo prevzeta od nekaterih previdnih ljudi; pa tudi organizacija bi brez produktivnih članov počasi shirala, ker bi živela samo od pravil in tradicije.

Pri tem pa ne pojmujeemo svobode kot svojevoljnosti, ampak kot vezano po objektivni veljavnosti stvarnih spoznanj, vrednot in dolžnosti.

Taka svoboda spoštuje sleherno kulturno vrednost zaradi nje same, kjer koli jo najde. Ta svobodnost pomeni, da živimo s kulturnim življenjem, da smo naklonjeni znanstvenemu delu, umetnosti itd. Kakršna koli kultura nas obogati tudi za naše religiozno in kulturno nazorno izživljanje. Priznavamo tudi razprave in načela javnega in socialnega življenja, čeprav bi nasprotovale dosedanjemu pojmovanju, če so le resnično utemeljena. To pomeni pravico samostojne kritike političnega, gospodarskega, socialnega, prosvetnega, umetnostnega in religioznega življenja. Seveda mora biti stvarno utemeljena.

Načela se morajo podrediti neposrednemu toplemu odnosu med ljudmi, to se pravi, da naj bi odločila želja po razumevanju sočloveka: duh, ne pa črka, naj velja.

Prava svobodnost nadalje stavi ljubezen nad pravilnost, vsako srečanje z blodečim človekom bodi najprej človeški in šele potem teološki akt. Tudi v apostolatu naj ljubezen vlada nad pravilom.

Pri taki vzgoji je potreben teoretičen pouk o svobodnosti, predvsem pa zgled.

Močno vzgaja k svobodnosti kulturno stvarjanje pri tistih, ki imajo kulturno tvornost. Lastna produktivnost človeka kar nekam zanese, ker je svoboden. Pri iskanju resnic in vrednot smo se sprostili vse vezanosti v sebi, čeprav se držimo nekaterih osnovnih in trdih spoznanj.

Vzgoja k moralnosti je obenem vzgoja k svobodi, ker goji čut odgovornosti do lastne svobode. Spoštuje človeka, resnico in pravico in človek, ki je moralno vzgojen, ceni zakon duha više, kot zakon mesa.

Moralni človek se zna tudi podrediti obči blaginji.

Za pravo svobodnost je potrebna tudi vzgoja osebnosti, da ima človek svoj izdelan svetovni in življenjski nazor.

Med miselnostjo in dejanji vlada harmonija. Svoboda v osebnostnem človeku ni svojevoljnost ali egoizem, svojo svobodnost bo pravilno uporabljal. Osebnost in svobodnost se med seboj le podpirata. Osebnostni človek določa sam meje svoje osebne svobode, tako da vlada svojo svobodnost tudi takrat, kadar bi hotela preko meje, postavljene po objektivnosti vrednot in resnic. Zakoni duha zmagajo nad zakoni telesa v pravi osebnosti, kar se kaže v odpovedi. Tako se svobodnost, poštenost in osebnost združujejo.

Tudi kulturno oblikovanje: spoznanje in doživetje kulturnih vrednot (znanstvenih del, estetskih, socialnih, religioznih vrednot) vzgaja svobodnega človeka. Človek namreč postaja bolj vzgojen in sprejemljiv za nove kulturne vrednote. Kulturno življenje nam hkrati kaže meje svobodnosti in ne dopušča neobzdanosti.

Vzgajanje svobodnega človeka je težavna stvar, težja kot izoblikovanje discipliniranih ohranjevalcev jasnih spoznanj. S tem je tudi združena težka odgovornost za vzgojitelja in gojenca. Pa to prečišča človeka in ga usposablja za svobodno iskanje, dočim je pri ohranjevalcih določenih spoznanj vsa odgovornost na voditelju. Tudi gradi ta vzgoja psihološko na gojencu samem in je najbolj dostojna za človeka.

Večina ljudi ni toliko zrela in pripravljena, da bi se mogla dvigniti do take svobodnosti, ne da bi jo zamenjala s popolno prostostjo. Vzgoja svobodnosti nalaga težko odgovornost vzgojitelju in gojencu in mora šele izbirati vredne gojence.

Taka svobodnost je povezana s trpljenjem. Mnogokdaj je svobodna in osebna odločitev težka in duhovna svobodnost je breme, ki bi ga marsikdo ob težki odločitvi preložil na druga ramena. Trpljenje pa pride tudi od drugih, ki ponižujejo, podcenjujejo, sumničijo, smešijo samostojne iskalce novih spoznanj. Vsi resnično svobodni ljudje so zapisani težkemu trpljenju. Pretežno trpljenje naredi večsah marsikoga upornega in trmastelega in ga odbija v ekstremna nasprotja do tistih, ki mu prizadevajo trpljenje. A to tudi utrdi in osamosvoji človeka. On gre po poti poštenega prepričanja in čistih namenov. Naj premislijo posledice svojega početja tisti, ki preganjajo notranje in osebno svobodne poštene in objektivne kulturne delavce. Odbijajo jih in ubijajo njihovo tvorno silo. Krščanska ljubezen bi se gotovo odločila drugače.

K temu predavanju bi opomnili. Načela o vzgajanju k svobodi so plemenita in obče priznana, toda v tem konkretnem trenutku in okolju nehote vzbujajo pri poslušalcih vtis: tip enostranske šablonske disciplinirane vzgoje, ki namreč ne vzgaja k svobodi, se najde v strujah, ki niso bile posebno udeležene pri bohinjskem tečaju. Spet vprašamo, ali je za dijaški tečaj, kjer je toliko dijakov iz srednjih šol in prvih akademskih let, toliko deklet in učiteljic navzočih, primerno podajati tako sliko, ki jo nehote vsi konkretizirajo. Predavanje v kakem znanstvenem krogu bi izzvenelo čisto drugače kakor v Bohinju na počitniškem taboru.

Nadalje bi omenili, da bi bilo pred tem občinstvom potrebno bolj točno pojasniti vzgojo osebnosti.

Svetovni življenjski nazor, ki ga ima n. pr. komunist ali svobodomislec, ni pravilna osnova za vzgojo k svobodnosti; sicer pa mislimo, da je govornik itak mislil na življenjski nazor, ki je v skladu z objektivno in razodeto resnico.

Opomba govornika, da je vzgajanje svobodnega človeka stvar za izbrance, nas spet v tem potrjuje, da bohinjski teden ni bil najbolj posrečen okvir za to predavanje, saj bi taka vzgoja ne odgovarjala masi, kakor misli govornik.

Dr. Stanko Cajnkari: Katoliška obnova med nami

Najbolj prepričevalen znak žive vere je dobrot, ki je pa danes v največji krizi. Le dobrot more odločiti usode religije. Ta je edina pot do svobode. Človeške svobode ne smemo v prah poteptati in cilj našega prizadevanja ne sme biti, da bi vse ljudi uklonili pod isto mnenje.

Za našo religiozno situacijo je značilno, ali vsaj zunanje znamenje, da nimamo trenutno nikakega katoliškega mladinskega gibanja, kar je bilo, je zamrlo. Kar se v teh dneh izdaja za nekakšno mladostno akcijo, je vse precej umetno narejeno. Mladi ljudje imajo v vsem tem malo besede. Naša religioznost je ujeta v nekatere naše slovenske lastnosti. Sino zarod zvestih, natančnih, gorečih v službi, s skrivljenimi hrbti in plahimi mislimi. Tega uradniškega duha smo prinesli v svojo religioznost. Tako mišljenje se prikazuje kot duh strogega moraliziranja, obsojanja in delitve v zveste in nezveste. Uradnik mora poročati, kar se je zgodilo. Od tod je pot do denunciranja zelo kratka. Na žalost so te klaverne lastnosti postale znamenje pravovernosti.

Pri nas je nositelj osebnega snovanja skupnost in ne oseba. Katoličani utegnejo biti zelo nesvobodni, ozki, mračni, boječi in celo zlobni. Iz teh težav je ena sama pot: nositelj verskega življenja mora postati osebnost. Kolektivizirana vera je samo kolektivizirana iluzija. Svobodni in samozavestni ljudje nočejo utočiti v taki brezoblični masi vernikov. Razcepjenost in razbitost je znamenje naše religioznosti. Duh uradniške natančnosti in denuncijantske vneme je ustvaril celo vrsto privatnih sodišč, ki precej po vzoru prekega soda obravnavajo versko zvestobo in nezvestobo svojih bratov in sester. Zaslišanja ni, prič tudi ne. Zagovorniki ne smejo biti navzoči. Tako napol in povsem izobčen katoličan izgublja dan za dnem del svoje vesele krščanske zvesti.

Med praktičnimi nasveti govornik predvsem poudarja osebno katoličanstvo, osebno poglobljeno religioznost. Zato je potrebna verska praksa in študij verskih problemov. Za versko prakso je potrebna daritev, molitev in zakramenti in vse drugo. Za inteligenta pa je študij verskih vprašanj izredne važnosti. Religiozna knjiga je potrebna, a Slovenci moramo religiozno literaturo za inteligenco v splošnem šele ustvariti. Paziti je treba, da ostane naš boj v mejah Kristusove ljubezni, ne pa besnost in obsojanje.

Naša opomba: Take sodbe, da je mladostna akcija umetna in narejena, da je pravo mladinsko gibanje zamrlo, da vlada uradniški duh, denunciranje itd. na takem taboru kot je bil v Bohinju, so vsekakor neprimerne in govornik je prav to zagrešil, kar na drugih graja, oni, ki jih je tako obsodil, niso bili navzoči oziroma se niso mogli braniti. Vsak je čutil, kam merijo izrečene besede, ki so bile apodiktične in ostre. Ne odobravamo.

Prekrasne so misli o »človeku in njegovem smislu,« ki jih je s filozofsko jasnostjo v svo-

jem predavanju razvil prof. Janžekovič. Po svoji umljivosti in teološki podkrepjenosti je predavanje prof. Janžekoviča pravo nasprotje nekaterim meglenim formulacijam drugih, zvenelo je čisto in bodrilno kakor Savica, ki priteka iz triglavskih višin.

Dr. Andrej Gosar: Osnovna narodnogospodarska in socialna vprašanja Slovenije

V svojem predavanju na lanskem bohinjskem tednu je dr. Gosar podal nekaj osnovnih misli o slovenski narodno gospodarski in socialni politiki. V podrobnosti se ni mogel spustiti, ker je predmet preobširen, da bi ga mogel zajeti v enem predavanju.

Da računamo Slovenci s smotrno narodnogospodarsko in socialno politiko, je razlog zlasti v tem, da se ne moremo upreti splošnemu svetovnemu toku, ki gre v to smer in pa da moramo dvigniti življenjske razmere našega v pretežni večini siromašnega naroda.

Dr. Gosar ugotavlja, da pri nas ni toliko važno, kako razdeliti veleposestva in v rokah posameznikov nakopičeni material, ker nobenega nimamo mnogo. Zato je težišče naše narodno gospodarske in socialne politike v tem, kako povečati produktivnost naše gospodarske dejavnosti.

Kot glavne pogoje uspešne narodnogospodarske in socialne politike postavlja dr. Gosar: 1. potrebujemo »zares smotrno in sistematično zasnovan enoten narodnogospodarski in socialni načrt« (96), 2. »si moramo biti popolnoma na jasnem glede našega razmerja do skupne države in s tem tudi do njene mednarodnogospodarske in socialne politike (99) in 3. »mora biti vsa politika za nas Slovence v prvi vrsti strokovna zadeva« (100). Razen tega mora biti izvedena »ob soodelovanju najširših ljuskih plasti« (101).

Dr. Gosar je v tem predavanju pregledno prikazal temeljna načela naše narodnogospodarske in socialne politike ter omenil naša najbolj pereča vprašanja, ki jih moramo reševati tudi sedaj, ko zaradi vojne in njenih posledic ne živimo v povsem rednih razmerah — in prav zato sedaj še tembolj.

Franc Finžgar: Slovenska narodna svoboda in njena vrednost.

Nad vse prijetno se čitajo kleni Finžgarjevi spomini na iznajdljivo organizirano udejstvovanje žive narodnostne volje mladega slovenskega rodu v Finžgarjevi mladostni dobi. Zdi se nam, da vprav ta Finžgarjeva pričevanja v marsičem osporavajo življenjsko vrednost meglenih nazorov, ki jih srečamo v predgovoru in pri Kocbeku.

Prof. Kocbek je v svojem predavanju o »osebi kot središču novega življenja« v glavnem prestavil v slovenščino omenjeni »personalistični manifest«, o katerem bomo pozneje enkrat govorili.

V Bohinju je bilo jasno poleg nejasnega, kleno poleg krhkega, močno poleg šibkega. In v tem mešanju, pri katerem utegne dobro in vredno nehote kot psihološka opora služiti recepciji megle-

nega (»personalizma«), — je tista okolnost, zaradi katere tečajev v slogu Bohinja v celoti ne moremo odobravati. Poleg tega da misliti tudi heterogenost vabljene poslušalstva (starešine, akademiki, učiteljstvo, srednješolci itd., fantje, dekleta), od katerih znaten del pač naravno ne more biti dorasel za ostro kritično sprejemanje, presojo in razločevanje, ki jih tak miselni repertoar tečaja zahteva.

Pariško pismo našega dopisnika

Pariz, dne 25. maja.

Mislím, da po vojni

— zlepa

ne bom pustil komu reči, da pozna Pariz. Že do sedaj sem se otepal vseh onih, ki mislijo, da poznajo hišo, če so brskali po njenem smetišču. Tako nekateri res poznajo od Pariza samo njegovo gnilobo.

Sedaj imam pa še čast, da Pariz spoznavam v čisto novi luči. Pariz trpljenja, Pariz energije in odločnosti, Pariz molitve.

Nikar ne mislite, da bom iz Pariza napravil napol kloster, napol pa mrtvašnico. Nikogar ne poznam, ki bi hodil spat s prižgano mrtvaško svečo v roki, čeprav si vseeno marsikdo misli, da se bo drugi dan morda zbudil brez glave ali pa razmazan po stropu in po stenah. Nasprotno: pomlad je tu, še vse lepša, kot pa prejšnja leta; sončna in vsa v cvetju. In če je kljub temu le malo parčkov srečavati po parkih, to ni iz pomanjkanja podjetnosti, marveč zato, ker ne pozna notranji minister nobene sentimentalnosti. Saj človek kar pada iz zasede v zasedo; zadnjič sem stavil, da me bodo v pol ure vsaj trikrat legitimirali — pa so me točno sedemkrat. Razumljivo, da ob takih pogojih tudi pomlad odpove. Sploh je pri policiji nastopila reakcija. Svoje čase je tat ušel najbolje, če se je pridružil prvemu dekletu na cesti: policaj je gotovo izgubil sled. Sedaj je pa ravno nasprotno, kot bi bilo jasno, da bodo vsi špijoni kar v parih prišli v mesto. Tudi v kolarju ali kaki drugi ekscentrični obleki ni nič kaj dobro okrog hoditi,

Julija meseca se zberemo vsi v slovenskem Ptujju, da skupno izpovemo v teh težavnih dneh svojo močno vero v Boga, v svoj slovenski narod in v svojo ljubljeno državo Jugoslavijo.

Nihče ne sme ostati doma!

Že vidim, da sem napak začel. Navsezadnje boste še mislili, da se tu kar od strahu tresemo. Pa ni res. Prvič so vsi bojazljivci povučini odšli,

Vsi smo postali vojaško navdahnjeni. Saj ni čudo.

Govoril

sem z nekim polkovnikom, ki se je vrnil z bojišča. Verdun še ni bil nič proti tem bojem, in vendar so radovedni matematiki izračunali, da je tam prišlo na kvadratni meter okrog 200 bomb. Iz tega pekla, kjer na tisoče tankov bruha ogenj in železo okrog sebe, dobivam pisma, ki so nekaj čudovitega.

In pa strahote tega obupnega preseljevanja narodov. Ali mislite, da je mogoče ostati neobčutljiv ob vseh teh milijonih starcev, žen in otrok, ki bežijo pred smrtjo? Videl sem skavte, ki so po dvajset ur skupaj na nogah, da pomagajo nositi borno prtljago, otroke in ranjence.

Pa še nekaj. Francija je postala zopet pobožna. Pa to ni nikaka tercijska pobožnost, to vam zagotavljam. In ne iz strahu. Čisto enostavno. Instinkt. Kri. Takrat, ko je Francoz spoznal, da mora žrtvovati svoje življenje za domovino, se je v njem vzbudil tudi čut dolžnosti do Boga. Tega si nisem sam izmislil. Samo berite »Gott in Frankreich« (Dieu — est — il Français, so to prestavili!). Knjiga ima to veliko vrednost, da jo je napisal Nemeč, Sieburg. Ko se je pisatelj pred dvema (Konec na drugi strani.)

Slovenska mladina je zvesta Bogu, zvesta kralju, zvesta Jugoslaviji, zvesta Sloveniji

(Dr. Anton Korošec)

tednoma vozil skozi Francijo z osebjem nemškega poslaništva v Bruslju, si je gotovo zopet staval vprašanje: Da-li je Bog Francoz?

Kar pišejo s fronte duhovniki-vojaki, je res nekaj čudovitega. Brez bobnov in trompet žrtvujejo vojaki svoja življenja Bogu za domovino. Zato ni čudno, da smo tudi v zadnjem postali krščanski. Pomislite, da je bila preteklo nedeljo v Notre-Dame procesija z relikvijami vseh francoskih priprošnjikov. Zgodilo se je to na predlog nekega nevtralnega veleposlanika, protestanta — imena ne bom

izdal — prisoten pa je bil predsednik vlade z zunanjim in notranjim ministrom, mnogi poslanički, in pa ljudi, kot jih menda še ni bilo videti. Še mostovi okrog trga so bili polni. Mimogrede povedano: leta 1918. se zahvalne pesmi v Notre-Dame vlada ni udeležila. In vsi ti tisoči, ki so prisostvovali, in stotisoči, ki so po radiu sledili molitvam, so odšli pomirjeni, ker je sedaj res vse postavljamo v borbo. In moj komunike se glasi: »Morala je odlična.« dr. Stanko Natlačen.

Kaj hoče „Učiteljski pokret“

(Presenetljiva vzporednost.)

1. »Popotnik«, pedagoška revija, piše:

»Življenjska šola. Življenjska strnjnost okrog osrednjega problema z individualizacijo pouka in kolektivizacijo vzgoje — delovno občestvo učencev in učitelja — poudarek na **odločilni odvisnosti** telesnega in duševnega razvoja otroka, šolstva, kulture itd. od **gospodarskih in družbenih momentov**, zato:

eksaktni študij konkretnih socialno-ekonomskih razmer, zaradi:

1. ugotovitve njihovih vplivov na razvoj šol. otroka, vzgojstva itd.;

2. prilagoditve vsega šolskega in izvenšolskega dela dejanskim potrebam slovenskih delovnih množic —

— idejno in tehnično vodstvo:

»Učiteljski pokret«.

Celotno gledanje in življenjska strnjnost pedagoških problemov s konkretnimi razmerami, danimi v **družbeno-gospodarski razvojni stopnji**.

S študijem konkretnih družbeno-gospodarskih razmer slovenskega ljudstva se mora (učiteljstvo) prikopati do jasnega spoznanja **družbeno-gospodarskih gonilnih sil in zakonitosti, ki uravnavajo ves družbeni razvoj...**

Prva povojna generacija »mladih« (učiteljev) ... se je ... od prvobitne delovne šole ... preko stremljenj **Učiteljskega pokreta** dokopala ... do **izrazito celostnega naziranja**, (t. j. do enotnega vse življenje obsegajočega svetovnega nazora — komunističnega materializma — op. ur.), ki je dobilo v **Vrančevih »Osnovah«** jasno znanstveno utemeljeno in izkristalizirano vsebino, odgovarjajočo sodobnim družbeno-gospodarskim potrebam.

(Pavle Šegula, Delo učiteljstva v preteklosti in mi mladi, »Popotnik«, LXI, 7—8, str. 175 in sl.)

2. »Slovenska mladina« ... pravi:

»Analiza ne sme ostati na površini, ampak mora seči v globino. Kot je psihologija poedinca rezultat najrazličnejših komponent, med katerimi so **prvobitne ekonomsko-sociološke, ki se v razpletenu krivulji odražajo v duševnosti poedinca...**, tako je treba tudi razredno (šolsko — op. ur.) psihologijo kakor mladinsko psihologijo sploh razčlenjati ne zgolj po površnem opazovanju, ampak ... s pravkar opisanega stališča. — Prvo pa je, da si s študijem neposredne stvarnosti **prisvojiti**

dialektično gledanje nanjo, da na pojave ne gledaš okostenelo, ampak si jih tolmačiš iz prepletanja in trenja nasprotujočih se silnic, katerih rezultat je **svet sam in vse, kar po svetu lazi.**«

3. »Mladi Prekmurec« pravi:

»**Pospešen ekonomski razvoj** po vseh naših naseljih je zadnja leta začel strnjevat ljudi vseh slojev in jim **začrtal pot skupnosti...** Gre predvsem za to, da se na temelju **znanstvene zamisli** uredi razrvano stanje našega podeželja, da se iz posameznih **proučevanj gospodarsko-socialne strukture...** ustvari podlaga, iz katere naj bi se rodile reforme, ki bodo v bodočnosti **temeljito popravile osnove in pogoje življenja...**«

(»Mladi Prekmurec« — izdaja in odgovarja dr. Vadnal Ludvik — IV., št. 3—4, str. 51.)

»**Plug je ustalil človeka**, priklenil ga je na grudo, na ognjišče, na hišo in družino. **Dvignil ga je v kulturno in družabno bitje, za razliko od živali.**«

(»Mladi Prekmurec«, IV., št. 3—4, str. 43.)

Tri primeri iste šablonske frazologije v **treh** izrastkih našega levičarskega materializma, od katerih je »Slovenska mladina« kot prva odkrito povedala, da **ta dialektično-materialistična pot vodi v komunizem.**

»Popotnik« in »Mladi Prekmurec« te odkrite izpovedi zaenkrat še nista podala.

Vendar je ideolog »Popotnika«, g. učitelj **Vranc**, ki je pred letom bil imenovan za okrajnega šolskega nadzornika v Laškem, torej za neke vrste šefa naše ljudskošolske vzgoje v tem socialno tako važnem okraju — že v »Popotniku« 1937/38, št. 5—6, str. 99 in sl. napisal naslednje vtise iz mednarodnega pedagoškega kongresa in razstave v Parizu.

»Vlada ljudske fronte (v Franciji — op. ur.) je ... spoznala važnost resne šolske preosnove ter je za prosvetnega ministra postavila zastopnika mlajše generacije, komaj 30-letnega **Jeana Zaya** (znanega žida, ki je napisal proslul sramotilni pamflet na francosko trobojnico — op. ur.).

... Najpopularnejša osebnost današnje Francije **Leon Blum** (ki nosi odgovornost za vojno-gospodarsko in vojaško nepripravljenost Francije tako, da se čujejo zahteve po nje-

govo ustrelitvi — op. ur.), je v temperamentnem govoru označil važnost demokratičnega šolskega obrazovanja, **ki si ga brez zveze s političnim in socialnim razvojem družbe ne moremo predstavljati.**«

In potem podaja g. Vranc svoje vtise s pedagoške razstave in se od samega ginjenja razjoče v spominu na oddelek sovjetske države:

»Sem bi povabil vse one, ki razglašajo vedno le izolirano avtonomno pedagogiko. In

Domovinska manifestacija naše dijaške mladine

V nedeljo ob 11 dopoldne je bil v frančiškanski dvorani pomladanski zbor **Slovenske dijaške zveze**, ki so ga v obliki širšega članskega sestanka priredile ljubljanske edinice SDZ.

Lepo okrašeno dvorano z grbom SDZ, državnimi in slovenskimi trobojnicami ter zelenjem, je do zadnjega kotička napolnilo članstvo SDZ — čez 700 po številu. Na odru je bila postavljena častna straža dijakov in dijakinj v novih članskih krojih. Sestanku je prisostvoval zastopnik bana dr. Navtlačena, načelnik prosvetnega oddelka banske uprave g. dr. Lovro Sušnik, dalje duhovni vodja SDZ g. univ. prof. dr. Lambert Ehrlich, g. prof. dr. Jaklič, več profesorjev ljubljanskih srednjih šol in drugi prijatelji naše mladine.

Sestanek, ki se je pričel z državno himno, je vodil veliki poglavar ljubljanskega okrožja. »Pesem mladine« je recitiral tov. Pavčnik. Kratke nagovore sta imela zastopnik dijakov in zastopnica dijakinj, oba v novih krojih SDZ. Zastopnik dijakov je navdušeno govoril o velikem delu in pomenu stanovske organizacije slovenskega dijaštva SDZ. Kakor plaz, tako zajema pohod slov. kat. dijaške mladine naše šole. Mladina Slov. dij. zveze je pogumna, vedra, polna mladinskega ognja, borbena in pripravljena za svojo domovino doprinesti tudi najtežje žrtve.

Zastopnica dijakinj, poglavarica poljanske gimnazije, je govorila o Mariji — zaščitnici Slovencev. Marijina slovenska božja pota, Brezje, Ptujška gora, Višarje, Gospa Sveta, edina vsaj v duhu družijo

sveto slovensko zemljo. Naš narod jo še posebno časti kot kraljico Slovencev, zato mu bo Ona tudi vedno, kadar bo v stiski pomagala in ne bo nikdar dopustila, da bi izkrvavel.

Nato je duhovni vodja SDZ, g. univ. prof. dr. L. Ehrlich pozval zbrano dijaštvo naj kot organizirana skupnost pokloni presv. Srcu Jezusovemu prav danes na njegov praznik svoje molitve in žrtve kot spravn dar za mir sveta in naše domovine. Dijaštvo naj vzljubi svojo matico SDZ in naj se zbira v KA, ki jo cerkev tako priporoča. Po njegovih besedah je zaorila iz mladih grl himna: Povesod Boga.

Med govori so se lepo vrstile lepe narodne pesmi in naše himne. Orkester klasične gimnazije je zaigral venček narodnih, akademiki-stražarji pa so zapeli Sholarsko pesem, kar je veselo razpoloženje zelo dvignilo. Tovariš s I. drž. gimn. je recitiral našo prisego na Slomškovem grobu, katero je na koncu z zbornim potrdilom sprejelo vse dijaštvo.

Nato je član Zveznega vodstva SDZ tov. Ludvik Leskovar govoril o organizirani

kaj bi videli na stoterih slikah (saj vsi poznamo umetnost fotomontaže op. ur.).

»... Mladina sredi dela med traktorji in mlatilnicami. Sredi brsteče prirode, vraščena zavestno, samostojno **po zakonih povezanosti med narodo, gospodarstvom in človekom.** Delu čast in oblast!...« (Vranc, ibid.)

Kaj mislite, kateri slog šole ter »političnega in socialnega razvoja družbe«, od katerega je po Blumovih besedah šola odvisna — si želi g. Vranc?

fronti slov. kat. dijaške mladine, ki se razteza od slovenskih meščanskih, srednjih in srednje strokovnih šol do slovenske univerze.

Za zaključek te mogočne mladinske prireditve, ki je na vse navzoče napravila najlepši vtis — je vse dijaštvo navdušeno zapelo slov. narodno himno »Hej Slovenci«.

Nosite znak Slovenske dijaške zveze

Ob naši nočici »Obsojamo« v zadnji številki našega lista so se nekateri zgražali, češ da naš list iz viška sodi oziroma obsoja nekatere akademike in akademičarke iz drugih društev, ki so se udeležili izleta ASK-a na Golico, medtem ko vzbuja vtis, da so seveda Stražarji, katerih glasilo je baje »Straža v viharju«, vzvišeni nad drugimi in neoporečni.

Pripomnimo k temu, da nam to nikakor ni bilo na mislih. Dobro vemo, da so v ASK in njegovem odboru Daničarji, Zarjani, Stražarji, Savičarke in da nosijo vsi enako odgovornost za dobre, pa tudi za eventuelno slabe poteze ASK-a. ASK kot sportna organizacija katoliških akademikov je za nas zelo važna in izredno pomembna organizacija. Najiskrenejše pa želimo, da se ravna vsestransko po načelih krščanske vzgoje. K strogemu izvedenju takih načel naj doprinašajo člani vseh društev v enaki meri.

Revija Katoliške akcije

V Ljubljani je začela izhajati revija KA, katere prva številka obsega poleg uvodne besede naslednje prispevke: Dr. Odar je prispeval članek: Pij XI. in Katoliška akcija; dr. Capuder: Borbenost v krščanstvu, p. Ledit: Španska revolucija; dr. Hohnjec: Edinost in stranpota. Sledi Izpisem uredniku in zapisi, v katerih se nahaja beseda o trboveljski stavki, o sedemletnici zbirke Naša pot itd.

Iz uvodne besede posnemamo, da bo revija pojasnjevala bistvo in potrebo apostolata v KA in se poglobljala v razna vprašanja v zvezi s KA. Pojasnjevala bo tudi razna vprašanja, ki zanimajo katoliškega izobraženca. Tako bo pomagala KA pri pokristjanjenju družbe.

Revija bo torej načelne važnosti za inteligenco in zato jo priporočamo.

V podrobno analizo se danes ne spuščamo.

Podpirajte pokret katoliške mladine!